

Vergaderjaar 2025–2026

36 865

Herindeling van de gemeenten Hilversum en Wijdmeren

Nr. 12

GEWIJZIGD AMENDEMENT VAN HET LID VERMEER TER VERVANGING VAN DAT GEDRUKT ONDER NR. 7

Ontvangen 12 mei 2026

De ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

Aan artikel 7 wordt toegevoegd «, doch niet eerder dan nadat in de gemeente Hilversum respectievelijk Wijdmeren een raadplegend referendum is gehouden volgens bij gemeentelijke verordening te stellen regels. Kiesgerechtigd bij deze referenda zijn de personen die kiesgerechtigd zijn voor de raad van de gemeente Hilversum respectievelijk Wijdmeren».

Toelichting

Inleiding

Dit amendement strekt ertoe artikel 7 van het wetsvoorstel te wijzigen. Met dit amendement wordt geregeld dat het wetsvoorstel tot herindeling van de gemeenten Hilversum en Wijdmeren alleen bij koninklijk besluit in werking kan treden indien onder de inwoners van beide gemeenten een raadplegend referendum is gehouden over de voorgenomen fusie. De inwerkingtreding blijft plaatsvinden bij koninklijk besluit, maar wordt niet eerder gedaan dan dat er een referendum gehouden is, en de uitkomst van dit referendum wordt meegenomen in het al dan niet slaan van het koninklijk besluit. De indiener beoogt met dit amendement het gebrek aan participatie van inwoners in het herindelingsproces te herstellen. Een gemeentelijke herindeling heeft directe gevolgen voor inwoners en raakt de inrichting van de lokale democratie. Indiener acht het daarom noodzakelijk dat de inwoners zich hierover rechtstreeks kunnen uitspreken.

Herstel van gebrekkige participatie van inwoners

Indiener constateert dat inwoners van Hilversum en Wijdmeren in het huidige proces nooit rechtstreeks zijn gevraagd of zij instemmen met een fusie van beide gemeenten. Hoewel bestuurlijke organen zich over de

herindeling hebben uitgesproken, hebben inwoners zelf geen formele mogelijkheid gehad om hun oordeel te geven over deze ingrijpende bestuurlijke verandering. Gemeentelijke herindelingen raken direct aan de democratische vertegenwoordiging van inwoners, aan de schaal waarop lokaal bestuur wordt georganiseerd en aan de herkenbaarheid van het gemeentebestuur. Juist bij een besluit van deze omvang is het volgens indiener essentieel dat inwoners actief worden betrokken en dat zij de mogelijkheid krijgen hun mening kenbaar te maken. Door middel van een raadplegend referendum wordt inwoners alsnog de mogelijkheid geboden zich uit te spreken over de voorgenomen fusie. Daarmee wordt het gebrek aan directe participatie dat tot nu toe in het proces heeft bestaan, alsnog hersteld.

Maatschappelijk draagvlak

Indiener heeft namelijk twijfels over het maatschappelijk draagvlak voor de voorgenomen fusie. Uit de reacties die zijn ingediend tijdens de internetconsultatie blijkt dat er onder inwoners en betrokkenen zorgen leven over de herindeling. In verschillende reacties wordt gewezen op het ontbreken van draagvlak, op zorgen over de lokale identiteit van de betrokken gemeenten en op mogelijke gevolgen voor de nabijheid van het gemeentebestuur. Vooral inwoners van de gemeente Wijdmeren voelden zich onvoldoende gehoord en vrezen voor het verdwijnen van het dorpse karakter van hun gemeente. Opgemerkt dient te worden dat er ook positieve reacties zijn binnengekomen.

Deze diffuse signalen onderstrepen volgens indiener echter dat het van belang is dat inwoners zelf een doorslaggevende stem krijgen in het proces. Een referendum kan duidelijkheid geven over de vraag of de voorgenomen fusie daadwerkelijk wordt gedragen door de inwoners van de betrokken gemeenten.

Bestuurlijk draagvlak

Ook het bestuurlijke draagvlak is volgens de indiener minder vanzelfsprekend dan soms wordt verondersteld. Tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 hadden verschillende politieke partijen in de betrokken gemeenten in hun verkiezingsprogramma's geen expliciete passages opgenomen over een fusie tussen Hilversum en Wijdmeren. Voor veel kiezers was een gemeentelijke fusie daardoor geen expliciet onderwerp waarop zij hun stem hebben kunnen baseren. Ook de gemeenteraad van Wijdmeren was bij lange na niet unaniem voorstander van een mogelijke fusie. De partij die hier zich het felst over uitsprak, behaalde bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 ruim 40% van de zetels! Wanneer een dergelijke ingrijpende bestuurlijke verandering niet nadrukkelijk onderdeel is geweest van de verkiezingsprogramma's waarop kiezers hun keuze hebben gebaseerd, acht indiener het des te belangrijker dat inwoners alsnog rechtstreeks hun mening kunnen geven over de voorgenomen fusie.

Noodzaak van de herindeling

Daarnaast is volgens indiener de noodzaak van de fusie minder evident dan soms wordt voorgesteld. In discussies over gemeentelijke herindeling wordt vaak gewezen op bestuurskracht, uitvoeringscapaciteit en financiële positie van gemeenten. Tegelijkertijd bestaat er in het openbaar bestuur steeds meer discussie over de vraag of verdere schaalvergroting van gemeenten daadwerkelijk leidt tot beter bestuur en betere dienstverlening. Indiener is van mening dat een herindeling alleen moet plaatsvinden wanneer daarvoor zowel een duidelijke bestuurlijke noodzaak als voldoende maatschappelijk draagvlak bestaat. Indien daarover twijfel

bestaat, is het gerechtvaardigd om inwoners zelf een doorslaggevende stem te geven.

Gevolgen van schaalvergroting voor de lokale democratie

Schaalvergroting van gemeenten kan ook nadelige gevolgen hebben voor de lokale democratie. Naarmate gemeenten groter worden, kan de afstand tussen inwoners en het gemeentebestuur toenemen. Inwoners kunnen zich minder vertegenwoordigd voelen en de herkenbaarheid van het gemeentebestuur kan afnemen. Gemeenten vormen het bestuursniveau dat het dichtst bij inwoners staat. Zo heeft Thorbecke dat bedoeld. Het is daarom van groot belang dat inwoners zich betrokken blijven voelen bij hun lokale bestuur en dat zij hun vertegenwoordigers goed kunnen aanspreken op lokale vraagstukken. Indiener acht het van belang dat deze overwegingen nadrukkelijk worden meegewogen bij besluiten over gemeentelijke herindelingen.

Raadplegend referendum als democratisch instrument

Met dit amendement wordt voorgesteld dat inwoners van beide gemeenten via een raadplegend referendum de mogelijkheid krijgen zich uit te spreken over de voorgenomen herindeling. Op deze manier krijgen inwoners alsnog de gelegenheid hun oordeel te geven over de fusie tussen Hilversum en Wijdemeren. Indiener is van mening dat het gebrek aan participatie hiermee wordt hersteld. De uitkomst van het referendum is niet juridisch bindend, maar heeft een zwaarwegend democratisch karakter. Indiener gaat ervan uit dat, indien uit het referendum een duidelijk (afwijzend) signaal van de inwoners naar voren komt, de Minister deze uitkomst serieus zal wegen bij het besluit over de verdere voortgang van de herindeling en de inwerkingtreding van de wet bij koninklijk besluit. Op deze wijze wordt geborgd dat inwoners alsnog hun stem kunnen laten horen over een zo ingrijpende bestuurlijke verandering en dat hun oordeel een belangrijke rol kan spelen in de uiteindelijke besluitvorming. De Grondwet staat op dit moment in de weg tot het houden van een bindend referendum.

Dekking voor uitvoeringskosten

De indiener is van mening dat de uitvoeringskosten van het houden van een raadplegend referendum voor rekening van het Rijk dienen te komen. De indiener roept de Minister op de benodigde middelen hiervoor aan de gemeenten beschikbaar te stellen.

Vermeer